دوره ۲، شماره ۱، بهار ۱۴۰۲

خلاقیت در مراقبت: نیاز امروز پرستاری

سحر خوش کش[1*]

۱- دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده پرستاری و مامایی، تهران، ایران.
نویسنده مسئول: سحر خوش کش، دانشجوی دکتری تخصصی پرستاری، دانشگاه علوم پزشکی تهران، دانشکده پرستاری و مامایی، تهران، ایران.
ایمیل: khoshkesht@razi.tums.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۰/۱۲ تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۱۲/۲۱

سردبیر محترم

افزایش نیازهای نوپدید، ظهور مراقبت فرد محور و خارج شدن مراقبت از کلیشه‌های مرسوم دانشگاهی، نیاز به عملکرد مبتنی بر شواهد و استدلال بالینی کارا در پرستاری را مطرح می‌کند. این همه نیازمند سیالیت ذهن و بروز خلاقیت در مراقبت از بیمار است. با توجه به اهمیت خلاقیت در مراقبت پرستاری و پیامدهای آن در سطح فردی و سازمانی، پرداختن به آن ضروری به نظر می‌رسد.

پرستاران قرن بیست و یکم با چالش‌هایی نظیر فرصت‌های متفاوت شغلی، کمبود پرستار، اثربخشی منفی، نگرانی‌های بارکاری، تغییر سیستم و افزایش پیچیدگی عملکردهای بالینی مواجه هستند (۱). در این شرایط آن‌ها باید قادر به پاسخگویی به موقع، مؤثر، خلاق و انعطاف پذیر باشند (۲). فشار بارِکاری، پیشرفت به سمت عملکرد مبتنی بر شواهد و ماهیت چالش برانگیز محیط؛ پرستاران را به سمت ابراز خلاقیت پیش خواهد برد (۳).

خلاقیت در مراقبت پرستاری مفهومی پیچیده است که آنچنان که باید به آن پرداخته نشده است. خلاقیت در لغت به معنای خلق کردن و آفریدن است و به عنوان یک روش حل مسئله و تصمیم گیری نیز مصطلح است (۴و۵). اما آنچه اهمیت دارد، عملی کردن آن در محیطهای بالینی پرستاری است. بر اساس مرور متون، تعارف و استنتاجات کلی می‌توان نتیجه گرفت مراقبت پرستاری خلاقانه به معنی به کار گیری تفکر جدید در مواجهه با تعاملات و عملکردهای بالینی پیچیده و کاربست آن در مراقبت پرستاری است تا با انتخاب راه‌های جدید مراقبت بر اساس شرایط بیمار و یا بهینه سازی روش‌های معمول مداخلات به شیوه‌ای مفیدتر، کاراتر، ایمن‌تر و مقرون به صرفه، عملکردهای مفید ایجاد شود (۴و۶-۸). این مستلزم داشتن دید خلاقانه، حساسیت خلاقانه و تفکر خلاقانه است.

عواملی مانند وجود محیط بالینی حمایت گر، داشتن برخی ویژگی‌های شخصیتی مانند انگیزه، عشق به کار، حساسیت به مسائل اطراف، درک عمیق مشکلات بالین، مهارت‌های تفکر واگرا، داشتن دانش و تجربه کافی و هدفمند بودن می‌توانند در بروز خلاقیت در بالین تأثیر گذار باشد (۹-۱۱).

مطالعات نشان می‌دهند که خلاقیت پرستاری در بالین منجر به تسهیل و آسان سازی کارها، ارتقاء کیفیت، رشد و بالندگی سازمان، و کاهش بار مالی می‌شود. ایمنی و راحتی بیمار، همراهان و پرسنل پرستاری را در پی دارد و موجب افزایش اثر بخشی سازمانی، افزایش انگیزه و کار تیمی نیز می‌شود. به عبارتی از منظر سازمانی افزایش بهره وری، کاهش هزینه، ارائه خدمات بهتر و با کیفیت‌تر از پیامدهای خلاقیت در سازمان است. افزیش رضایت مندی، خودکارآمدی، لذت کشف، پاداش‌های شغلی مانند کاهش بارِکاری و پاداش اجتماعی مانند رسیدن به شهرت رسیدن و احترام اجتماعی و تغییر نگرش مسئولین، دانشگاه و جامعه نسبت به جامعه پرستاری از دیگر مزایای خلاقیت می‌باشد (۱۲-۱۳).

تمام پرستاران می‌توانند به عنوان عوامل تغییر فرآیندها و سیاست‌ها و استفاده از تکنولوژی برای مراقبت‌های ارزان‌تر برای جامعه عمل کنند. خلاقیت در مراقبت پرستاری منجر به توسعه سیاست‌ها و شیوه‌های مراقبت‌های بهداشتی بهتر، باکیفیتتر و مقرون به صرفه می‌شود. لذا باید شیوه های پرورش خلاقیت در مراقبت در آموزش پرستاری مورد توجه قرار گیرد.

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]

References

1. Donley R .Challenges for nursing in the 21st century. Nurs Econ. 2005; 23(6):312-8, 279
2. Fasnacht, PH. Creativity: a refinement of the concept for nursing practice. J Adv Nurs. 2003; 41 (2): 195-202 https://doi.org/10.1046/j.1365-2648.2003.02516.x
3. Albarran J W. Creativity: an essential element of critical care nursing practice. British Association of Critical Care Nurses, Nursing in Critical Care. 2004 ; 9 (2): 47-49 https://doi.org/10.1111/j.1487-5153.2004.00060.x
4. Porter-O'Grady T. Innovation and creativity in a new age for health care. JNY State Nurses Assoc. 2003; 34(2):4-8.
5. Dehkhoda encyclopedia. Creativity. n.d. available at: http://www.vajehyab.com/dehkhoda/%D8%AE%D9%84%D8%A7%D9%82%DB8%C%D8%A
6. Bunkers S S. What is not yet: cultivating the imagination? Nursing Science Quarterly. 2011; 24 (4), 324-328. https://doi.org/10.1177/0894318411419219
7. Marquis B L, Huston c J. (2011). Leadership roles and management functions in nursing: theory and application. Philadelphia, wolters kluwer health/lippincott williams & wilkins
8. Robertson B. An obstetric simulation experience in an undergraduate nursing curriculum. Nurse Educ. 2006;31(2):74-8 https://doi.org/10.1097/00006223-200603000-00009
9. Shahsavari Isfahani S, Hosseini MA, Fallahi Khoshknab M, Peyrovi H, Khanke HR. What Really Motivates Iranian Nurses to Be Creative in Clinical Settings?: A Qualitative Study. Global Journal of Health Science. 2015; 7(5): 132-142 https://doi.org/10.5539/gjhs.v7n5p132
10. Karpova E, Marcketti S B, Barker J. The efficacy of teaching creativity: assessment of student creative thinking before and after exercises. Clothing and Textiles Research Journal. 2011; 29 (1): 52-66. https://doi.org/10.1177/0887302X11400065
11. Tsai HM, Liou SR, Hsiao YC, Cheng CY. The relationship of individual characteristics, perceived worksite support and perceived creativity to clinical nurses' innovative outcome. Journal of clinical nursing. 2013 Sep;22(17-18):2648-57. https://doi.org/10.1111/jocn.12269
12. Shahsavari Isfahani S, Hosseini MA, Fallahi Khoshknab M, Peyrovi H, Khanke HRExploring nurses' creativity consequences in clinical settings: A qualitative study. Iranian journal of nursing research. 2014; 4(1): 71-59
13. Shahsavari Isfahani S, Hosseini MA, Fallahi Khoshknab M, Peyrovi H, Khanke HR. Nurses' creativity: advantage or disadvantage. Iran Red Crescent Med J. 2015; 17(2): e20895. https://doi.org/10.5812/ircmj.20895

[Downloaded from ijca.ir on 2026-11-02]